

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 285
van **BRECHT WARNEZ**
datum: 6 mei 2021

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR,
BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Meerjarenplanning lokale besturen - Controle door raadsleden

Het meerjarenplan van een gemeente is een levend instrument waarbij raadsleden niet alleen de budgetten maar ook actieplannen en acties goedkeuren en opvolgen. De democratische controle ervan is dan ook cruciaal.

Raadsleden dienen minimaal driemaal per jaar een rapportering te krijgen over de beleidsdoelstellingen en de uitvoering ervan. Vooreerst is er uiteraard de jaarlijkse aanpassing van het meerjarenplan, die in de meeste gevallen plaatsvindt in het late najaar.

Ten tweede krijgen raadsleden inzicht bij het vaststellen van de jaarrekening. Dat document laat aan de gemeente- en OCMW-raadsleden toe toezicht uit te oefenen op het door het college van burgemeester en schepenen en vast bureau gevoerde beheer. De jaarrekening geeft namelijk de mate van realisatie van de beleidsdoelstellingen en actieplannen weer. Bovendien worden de uitgevoerde actieplannen financieel vertaald en vergeleken met het meerjarenplan en de aanpassing ervan. De jaarrekening wordt vastgesteld voor 30 juni van het boekjaar dat volgt op het boekjaar waarop de rekening betrekking heeft (artikel 260-261 decreet Lokaal Bestuur).

Ten derde is er ook minstens één opvolgingsrapportering die minstens gebeurt voor het einde van het derde kwartaal over het eerste semester van het lopende boekjaar (artikel 263-264 decreet Lokaal Bestuur). De opvolgingsrapportering moet de raadsleden in de eerste plaats een stand van zaken geven van de prioritaire acties of actieplannen die in het meerjarenplan zijn opgenomen. Het bevat ook een overzicht van de geraamde en de gerealiseerde ontvangsten en uitgaven voor het lopende jaar en geeft zo informatie over de uitvoering en de bewaking van de kredieten. Verder vinden raadsleden er de eventuele wijzigingen van de basisinformatie die het bestuur gehanteerd heeft bij het opmaken van het planningsrapport. Als de grondslagen en assumpties waarvan het bestuur is uitgegaan bij het opmaken van het planningsrapport waarover tussentijds wordt gerapporteerd, in belangrijke mate gewijzigd zijn, moeten de raadsleden tijdig informatie krijgen over de weerslag daarvan op de uitvoering van het geplande beleid.

Tot slot informeert het opvolgingsrapport de raadsleden over de aard en de omvang van nieuwe of gewijzigde financiële risico's.

1. In hoeveel gemeenten werd conform artikel 260 van het decreet Lokaal Bestuur in 2020 tijdig de jaarrekening ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd? Graag

een overzicht per provincie van de gemeenten met de datum waarop de gemeenteraad de jaarrekening heeft vastgesteld of met vermelding als het niet werd vastgesteld.

2. In hoeveel gemeenten werd aan de gemeenteraad conform artikel 263 van het decreet Lokaal Bestuur in 2020 tijdig een opvolgingsrapport voorgelegd? Graag een overzicht per provincie van de gemeenten met de datum waarop het rapport aan de gemeenteraad werd voorgelegd of met vermelding als het niet werd voorgelegd.
3. Hoe evalueert de minister het al dan niet tijdig vaststellen of voorleggen van respectievelijk de jaarrekening en het opvolgingsrapport?
4. Op welke manier treedt de minister op als hij merkt dat de jaarrekening of het opvolgingsrapport niet (tijdig) werd voorgelegd? Welke gevolgen heeft dat voor het lokaal bestuur?
5. De gemeente is vrij om de opvolgingsrapportering te organiseren volgens interne afspraken en vormvereisten.

Op welke wijze ondersteunt de minister de lokale besturen daarbij? Hoe evalueert hij de wijze waarop lokale besturen deze rapportering doen? Ziet hij voldoende waarborgen om de rechten van raadsleden en de democratische controle te garanderen?

6. Hoeveel klachten kreeg de minister in het kader van het bestuurlijk toezicht over de vaststelling van de jaarrekening en de voorlegging van het opvolgingsrapport? Graag een oplijsting per type beleidsrapport met vermelding van gemeente en reden van de klacht.
7. Hoe evalueert de minister de democratische controle van raadsleden op het meerjarenplan? Welke mogelijkheden ziet hij om die te versterken?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 285 van 6 mei 2021

van **BRECHT WARNEZ**

1. In 2020 is de jaarrekening over het boekjaar 2019 in 242 gemeenten tijdig, d.w.z. voor eind juni, vastgesteld door de gemeenteraad. De bijlage 1 bevat een overzicht van de gemeenten per provincie met de datum waarop de gemeenteraad de jaarrekening heeft vastgesteld.
2. De opvolgingsrapportering wordt niet aan de toezichthoudende overheid bezorgd. De gemeente moet die rapportering niet publiceren op haar website en moet de toezichthoudende overheid niet melden wanneer ze die rapportering voorlegt aan de gemeenteraad. Besturen kiezen ook zelf wanneer en hoe vaak ze die tussentijdse rapportering doen. Ik kan dan ook geen overzicht geven van de gemeenten waar een opvolgingsrapportering is voorgelegd aan de gemeenteraad en de data waarop dat gebeurd is.
3. Tijdigheid is een belangrijk kwalitatief kenmerk van de jaarrekening en de opvolgingsrapportering. Als die rapporteringen niet tijdig aan de raadsleden worden voorgelegd, verliezen ze aan relevantie. Beide rapporteringen laten de raadsleden toe om de uitvoering van het meerjarenplan, het beleid en de financiën op te volgen en te evalueren. Ze bevatten bovendien informatie over het beleid en de financiën die moet kunnen worden meegenomen in de volgende fase van de beleidscyclus, met name die van de bijsturing van het beleid en de aanpassing van het meerjarenplan.

De meeste gemeenten slagen erin om hun jaarrekening tijdig op te maken en voor te leggen aan de gemeenteraad. In 242 van de 300 gemeenten (81%) is de jaarrekening over het boekjaar 2019 vastgesteld binnen de termijn die in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur is opgenomen. Van de 58 gemeenten die de rekening laattijdig hebben vastgesteld, zijn er 19 gemeenten die ze hebben vastgesteld tijdens de eerste helft van juli, en die de termijn van 30 juni dus maar beperkt overschreden hebben. In 39 gemeenten is de jaarrekening over het boekjaar 2019 vastgesteld na 1 september 2019.

Over de timing van het voorleggen van de opvolgingsrapportering kan ik geen beoordeling geven omdat die informatie niet wordt bezorgd aan de toezichthoudende overheid.

4. De uiterste datum van 30 juni die voor de jaarrekening in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur is opgenomen, is een termijn van orde. Er is geen sanctie aan gekoppeld. Dat geldt ook voor de termijn van 30 september voor de opvolgingsrapportering.

De termijn voor de jaarrekening wordt gecontroleerd in het kader van het goedkeuringstoezicht op de jaarrekening. Gemeenten die de termijn niet respecteren, krijgen daarover een opmerking in de begeleidende brief bij het besluit van de provinciegouverneur over de goedkeuring van de jaarrekening.

Voor de besturen kan het niet tijdig vaststellen van de jaarrekening gevolgen hebben voor de opmaak en de vaststelling van de aanpassing van het meerjarenplan. Zolang

de jaarrekening over het vorige boekjaar niet is vastgesteld, is het startpunt voor de aanpassing van de meerjarenplanning eigenlijk onvoldoende gekend, wat het hele rapport onbetrouwbaar kan maken.

De regelgeving bepaalt dat het financieel evenwicht van een meerjarenplan of een aanpassing ervan alleen kan worden aangetoond als de jaarrekening van het voorlaatste boekjaar dat voorafgaat aan het jaar waarvoor de kredieten worden vastgesteld, door de raad is vastgesteld en verwerkt in het (aangepaste) meerjarenplan. Het financieel evenwicht van een aanpassing van het meerjarenplan waarbij de kredieten voor het lopende boekjaar worden gewijzigd, kan alleen worden aangetoond als de raad de jaarrekening over het vorige boekjaar heeft vastgesteld en verwerkt in het meerjarenplan. Die bepalingen houden in dat besturen maar over (toereikende) uitvoerbare kredieten zullen kunnen beschikken als de jaarrekeningen tijdig zijn vastgesteld en verwerkt in het (aangepaste) meerjarenplan.

Aan het niet of het niet tijdig voorleggen van de opvolgingsrapportering aan de gemeenteraad zijn geen sancties verbonden voor het lokaal bestuur. Als daarover klachten worden ontvangen, zal de toezichthoudende overheid die beoordelen.

5. De decreetgever heeft ervoor gekozen om voor de opvolgingsrapportering alleen een globaal kader op hoofdlijnen op te leggen. Daarbinnen hebben de gemeenten een aantal vrijheidsgraden om die rapportering concreet vorm te geven en een timing vast te leggen volgens een gepaste lokale kalender.

De regelgeving bevat wel de nodige bepalingen om de democratische controle en de rechten van de raadsleden te kunnen waarborgen. Ze bevat de verplichting om minstens 1 keer per jaar en ten laatste tegen eind september een opvolgingsrapportering op te maken en bepaalt de onderdelen die de tussentijdse rapportering minstens moet bevatten. Als raadsleden van mening zijn dat hun rechten op democratische controle of informatie geschonden zijn, kunnen zij daarover een klacht indienen in het kader van het algemeen toezicht.

De concrete wijze waarop de lokale besturen die opvolgingsrapportering doen, kan ik niet beoordelen omdat de gemeenten die rapportering niet aan de Vlaamse overheid moeten bezorgen. Bij de evaluatie van de organisatiebeheersing en de uitvoering van organisatie-audits bekijkt Audit Vlaanderen ook de systemen van monitoring en rapportering.

Omwille van het belang van een goede monitoring, heeft Audit Vlaanderen recent bij 14 lokale besturen een thema-audit uitgevoerd over de opvolging van het meerjarenplan. De resultaten van dat onderzoek worden momenteel verwerkt en zullen in juni worden gepresenteerd in een aantal webinars die zich richten tot het management en de mandatarissen van de lokale besturen. Het delen van de vaststellingen en de opgetekende goede praktijken hebben tot doel om de lokale besturen verder te sensibiliseren over het belang van monitoring, opvolging en rapportering en ze te ondersteunen bij de versterking van hun monitoring en rapportering.

6. Er zijn bij de toezichthoudende overheid geen klachten ingediend over de vaststelling van de jaarrekening 2019. Over de opvolgingsrapportering is 1 klacht ontvangen. Die klacht had betrekking op de niet tijdige voorlegging van de opvolgingsrapportering in de gemeente Wellen.
7. Democratische controle start met het creëren van ruime mogelijkheden voor raadsleden om informatie te bekomen. De bepalingen over de procedure voor de vaststelling en de minimale inhoud van het meerjarenplan en de bijbehorende documentatie zorgen ervoor dat de raadsleden hun taak van democratische controle op een voldoende kritische manier kunnen uitvoeren. De raadsleden ontvangen het ontwerp van meerjarenplan en

de bijbehorende documentatie minstens 14 dagen voor de vergadering waarop die documenten worden besproken. Zo hebben ze voldoende tijd om het debat in de raad voor te bereiden. Er zijn geen signalen dat er een gebrek aan democratische controle zou zijn. Ik laat wel onderzoeken hoe de leesbaarheid van de beleidsrapporten nog kan worden verbeterd.

BIJLAGE

[Overzicht vaststellingsdatum jaarrekeningen 2019 gemeenten](#)